

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus Iuridico-Politicus De Iure Superioritatis Ac Summa Potestate Rom. Pontificis

Wesseling, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1662

5. De primatu, & Principatu Papæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64514](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64514)

CAP. V.

*De Primatu, & Principatu
Summi Pontificis.*

Cum apud Romanam Ecclesiam Summus resideat Pontificatus apex, ut ait text. *in Novell. ut etiam Rom. Eccles. in princ.* Cui rectè præest Summus Pontifex Papa Romanus, *l. cunctos, i. Cod. de Summ. Trin.* Qui primus est, & Caput omnium Sanctissimorum Dei Sacerdotum, text. *in l. cognoscere, 7. in princ. C. de Summ. Trinit. & in l. inter claras, 8. §. reddentes, in verb. Vestra Sanctitati, quæ est Caput omnium Sanctarum Ecclesiarum, Cod. eod. & Novell. Constit. 131. c. 1. de Ecclesiast. titul. Ubi ait, Secundum Sacrorum Conciliorum Sanctas definitiones Sanctissimum Senioris Romæ Papam primum esse omnium Sacerdotum, Beatissimum autem Archiepiscopum Constantinopolios Novæ Romæ secundum habere locum post Sanctam Senioris Romæ Apostolicam Sedem: Aliis verò omnibus Sedibus præponi, ut Hierosolymitano, Novell. 40. & 120. cap. 9. Antiocheno, Alexandrino, primæ*

B Iusti-

Iustinianæ, & Episcopo Carthaginensi,
*d. Novell. 131. cap. 3. & 4. cum Novell. 6. in
 princ.* Et verus Divi Petri successor, arg.
*d. l. cunctos, 1. & d. l. inter claras, 8. & No-
 vell. 9. August. Epist. 165.* Modernus nam-
 que Summus Pontifex Alex. VII. ean-
 dem etiamnum hodie occupat veneran-
 dam Sedem Romæ, quam olim possedit
 Divus Petrus, Damasus, qui Cathedram
 Ecclesiæ Romanæ ascendit Anno 388. &
 sedit annos 18. mense 1. dies 10. Papa Joan-
 nes II. *l. inter claras, 8. in inscript. C. eod.*
 Qui cœcum illuminavit, Greg. *lib. 3. Dial.
 cap. 2.* Pontifex Agapetus, *Novell. 42. de de-
 posit. Anthimi, & Severi, in princ.* Qui
 claudum & mutum administratione cor-
 poris Christianavit, Greg. *3. Dial. c. 3.* Pa-
 pa Vigilius, *Novell. 131. de Ecclesiast. tit.
 c. 3.* Qui ascendit Cathedram Episcopalem
 60. Anno 533. seditque annos 18. &c. Sicut
 enim unus est Proconsulatus, licet succes-
 sive plures sint Proconsules, *l. meminisse, 10.
 ff. de offic. Proconsul. leg.* Sic eodem modo
 veneranda Sedes Summi Apostoli, ac
 Pontificis Petri unum habet Primatum.
 unum quidem, & supremum Pontifica-
 tum, *d. Novell. 9.* Licet successores sint
 plures,

plures, quorum unum tantum Reipub. Christianæ præesse necesse est, text. elegans in arg. *in l. necessarium, 2. §. novissime ff. de orig. iur.*

Ex quo textu plæclare evincitur, nullum Imperium esse firmitus, quàm quod per unum Monarcham regitur, &c. Ut igitur legum originem anterior Roma sortita est, ita & Summi Pontificatus apicem apud hanc Romanam Ecclesiam esse, text. *in dict. Novell. ut etiam Rom. Eccles.* Et *Novell. apud Holoand. 42. cap. 2.* Et inviolatum manere nemo dubitabit, *leg. cum re-cta, 5. Cod. de Summ. Trinit.* Cum doctrina non possit, Summum Pontificem à more majorum, seu prædecessorum vel latum unguem discrepare, sed fidei, veritati, atque juri consentaneum est hanc potestatem gladii, & clavium Petro, ejusque successoribus traditam esse à Deo: Nec ideò minus valet hæc traditio, quod instrumenta non intervenissent, *leg. 2. Cod. de acquir. & retinend. possess.* Et gloss. *in l. quotiens, C. de rei vend.* Nam patientia non solum inducit præsumptionem consensus, sed etiam inducit præsumptionem

P. II

9.

veritatis, atque solemnitatis, *l. 1. C. de pat. potest.* Ea autem potestas à *S. Petro ad Alexandrum VII.* Pontificem Max. non solum longissima, sed multorum seculorum præscriptione continua seriè effectum possessionis jure optimo sortita est, *l. 2. Cod. de præscript. long. temp. 10. vel 20. annor.* Eam quoque possessionem integram conservabit, quamdiu Spiritus *S. Ecclesiæ* à Christo promissus est, nempè usque ad consummationem hujus Mundi, etiam in inferorum portis, neque minus juris habet potestremus Petri successor, qui nunc est *Alexand. VII.* atque primus, qui *Linus* erat, *Cletus, Clemens, & alii.*

Nam præscriptio, quæ tuetur Authorem, ejus quoque successionem defendit, *l. 1. C. ne de statu defunct. post quinquen. quer.* Et infra, ubi patet, Romanum Pontificem Petro succedere in Episcopatu Romano, & etiam tum jure divino, tum jure successionis in Ecclesiastica Monarchia: Nam Ecclesia est una, & eadem omni tempore; Regiminis itaque forma, quæ est etiam forma Reipub. & Civitatis, mutari non debet. Quare si Apostolorum tempore unus erat Supremus Rector, & Caput Ecclesiæ,
hoc

hoc etiam tempore esse debet, & usque ad finem Mundi. Quia officium Pastoris est officium ordinarium, & perpetuum, siquidem ex natura rei tamdiu Pastoris officium durare debet, quamdiu manet ovile. Ovi-
le autem manet usque ad finem Mundi, ut supra. Igitur eò usque successores Petri in Summo isto Pastoralis officio manere necesse est. Et meritò successio in Sede Petri, primi ac Summi Christianorum Pontificis conservari debet, haud secus, quàm in Veteri Testamento Summorum Pontificum successio erat. Ubi constat *Num. 20. & Iud. 20.* Quod Aaroni successerit Eleazarus, & huic Phinees. Et ex Conciliis Romani Pontificis Primatus eruitur: Ait enim Nicænum Concilium *Can. 6. vers. Mos antiquus perduret in Aegypto, vel Lybia, & Pentapoli, &c.* Secundum Concilium Generale in *Epist. ad Damasum* dicit se convenisse apud urbem Constantinopolim ex Mandato literarum Pontificis per Imperatorem ad se missarum, ubi fateatur Rom. Ecclesiam Caput esse, se autem membra duntaxat.

Tertium Concilium dicit se deponere Nestorium ex Mandato literarum Coelestini

ftini Papæ. Et in Epist. ad eundem Cœlestinum idem Concilium scribit, se causam Joannis Patriarchæ Antiocheni, quæ magis dubia erat, quàm causa Nestorii, non fuisse ausum judicare, sed ipsius Cœlestini judicio reservasse, quæ omnia perspicuè supremam Romani Pontificis auctoritatem indicant, & primatum.

Concilium Chalcedonense *Act. 1. 2. & 3.* passim vocat Leonem Universalis Ecclesiæ Pontificem, cui vineæ custodia à Salvatore commissa est, *Aurifod. verb. Papa.*

Concil. Constantinopolitanum *Act. 4.* per Mennam Patriarcham Concilii Præsidem ita loquitur: *Nos, inquit, Apostolicam Sedem sequimur, & obedimus, &c.*

Concilium Lateranense sub Innocentio III. in quo Græci, & Latini interfuerunt, *cap. 3. Romana, inquit, Ecclesia, dissonante Domino, super omnes alias ordinaria potestatis obtinet Principatum, utpote Mater universorum Christi fidelium, & Magistra.*

Concilium Lugdunense Generale sub Gregorio X. de quo *in cap. periculum, de elect.*

elect. in 6. Vocat Romanum Episcopum Vicarium Christi, Successorem Petri, Rectorem Vniuersalis Ecclesie.

Concilium Florentinum Græcis, & Latinis consentientibus, ita statuit: *Definimus, Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in Vniuersum Orbem tenere Primatum, & ipsum Romanum Pontificem Successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesie Caput, & omnium Christianorum Patrem, ac Doctorem existere, & ipsi in B. Petro pascendi, regendi, & gubernandi Vniuersalem Ecclesiam à D. N. I. C. plenam potestatem traditam esse.*

Idem apparet in Concil. Trident. *sess. 14. cap. 7. Non autem ab Imp. Constantino & Phoca. Etsi enim Constantinus Magnus multa bona Summo Pontifici donaverit, quod Carer. lib. 1. cap. 9. de potest. Roman. Pontif. potius, quæ à Rom. Pontifice abstulerat, restituisse probat, ditionem tamen spiritualement nec dedit ullam, neque dare potuit, d. c. Constantinus. 96. dist. Idem est de Phoca, qui licet*

ediderit sanctionem, qua declaravit Romanam Ecclesiam caput esse omnium Ecclesiarum, non tamen ideò hunc Primatum introduxit, quia Phocas id declarando, & ab Universo Orbe servari mandando, non instituendo aliquid novi sanxit. Causa autem cur Phocas rem tam certam iterum lege sua sancendam putaverit, fuit superbia Episcoporum Constantinopolis, qui teste Beda, se Patriarchas universales, & primos omnium Episcoporum de Mundo contra jus, & fas scribebant, nec debitum obsequium Romano Pontifici præstabant. Unde visum est Imperatori, ut ipse, quem Græci magis timebant, se interponeret, & declararet, Romanam Ecclesiam caput esse omnium Ecclesiarum, ac proinde Constantinopolitanum Episcopum non esse Episcopum universalem, sed particularem, Apostolicæque Sedi subjectum, sicut universi Christiani subjecti sunt, ut patet ex auctoritate leges ferendi, dispensandi, & puniendi, quam Romanus Pontifex in Ecclesiæ filios, quamvis maximos, nobilissimos, & potentissimos exercuit, nec non ex impotentia ab ejus sententia provocandi, seu appellandi, ut constat passim in corpore.

S. Gre.

P. II
9.

S. Gregor. ad finem Epist. Si quis, inquit, Regum, Antistitum, Iudicum, vel quarumcunque personarum huius Apostolica auctoritatis nostra praeceptionis decreta violaverit, honore suo privetur. Aurifod. ver. Papa. S. Leo in extrema Epist. ad Episcopos Campania, Piceni, Tusciae. & per universas Provincias constitutos ita loquitur: Hac admonitio nostra denunciatur, quod si quis Fratrum contra haec constituta venerit, vel venire tentaverit, & prohibita fuerit ausus admittere, à suo se noverit officio submovendum. Et infra: Omnia decretalia constituta tam beatæ recordationis Innocentii, quam omnium Praedecessorum nostrorum, quae de Ecclesiasticis Ordinibus, & Canonum ordinata sunt disciplinis, ita vestram dilectionem custodire debere mandamus, ut si quis illa contempserit, veniam sibi deinceps noverit denegari, &c.

Et Hilarius Papa in Concilio Romano praesidens; Nulli, inquit, fas sit sine status sui periculo vel divinas Constitutiones, vel Apostolica Sedis decreta temerari, & plura alia, quae sequuntur.

Anastasius quoque junior Papa in Epistola ad Anastasium Augustum: Praeceptis, inquit,

inquit, *Apostolicis non dura superbia resistatur, sed per obedientiam quæ à S. Romana Ecclesia, & Apostolica auctoritate iussa sunt, salubriter impleantur, si eiusdem Sanctæ Dei Ecclesiæ, quæ est caput vestrum, communionem habere desideratis, &c.*

De dispensationibus exempla recentiora sunt infinita. Exemplum Vet. habemus in Epist. 1. Gelasii: *Necessaria, inquit, rerum dispositione coniungimur, & Apostolicæ Sedis moderamine convenimur, sic Canonum paternorum decreta librare, & retrò Præsulum, decessorumque Nostrorum præcepta metiri, ut quæ presentium necessitas temporum restaurandis Ecclesiis relaxanda deponit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus, &c.*

Item Gregorius *lib. 12. Epist. 31.* Felici Episcopo Siciliae dicit, se dispensasse cum Anglis circa matrimonia in gradibus prohibitis. Et rursus cum Siculis, ut semel tantum in Anno Concilium celebrent, cum alioqui Regulæ præcipiant, bis in Anno Concilia celebrari, &c. *Aurifod. verb. Disp.*

De Censuris plurima sunt exempla in
Auri-

Aurifod. nostra. Et quidem antiquissima: Nam Innocentius I. cum audivisset mortuum esse Chrysoftomum, Imperatorem Arcadium, & Eudoxiam ejus uxorem excommunicavit, qui eundem Chrysoftomum in suam Sedem, ut ipse Innocentius jusserat, restitui non permiserant. Idem Innocentius etiam Imperatores Constantinopolitanos, & Constantinopoli existentes excommunicavit, & usque ad paritionem detinuit, *Aurifod. ibidem.*

Deinde Gregorius IV. Leonem Imperatorem Græcum similiter excommunicavit, teste Zonara *in vit. Leon. Isauri.*

Nicolaus I. excommunicavit Lotharium Galliarum Regem, & Valdradam ejus concubinam, nec non Archiepiscopos Colonensem, & Trevirenses, &c. Vide *Aurifod. & Carer. d. lib. I. c. 10.*

Victor I. Papa Asianos nolentes acquiescere Decreto Pii I. ut Pascha non celebraretur cum Judæis 14. die mensis primi, sed Dominica sequente, excommunicavit, &c. Est ergo in potestate Ecclesiæ uterque gladius, spiritualis, & mater alis.

B 6

Sed

Sed is quidem pro Ecclesia, ille verò ab Ecclesia exercendus, ille Sacerdotis, hic manu Regum, & militum, sed ad nutum, & patientiam Sacerdotis, quia spiritualis potestas terrenam potestatem instituere habet, & judicare, si bona non fuerit, *cap. ad Apostolica, de sent. & re iud. & extravag. com. unam Sanctam, de maiorit. & obedient.* Et infra.

Ex jure denique Appellationum Romani Pontificis Ecclesiasticus Primatus sufficienter probatus est *in Aurifod. nostr. verb. Eccles. Roman.* Ubi patet, ex quavis orbis Christiani parte ad Romanum Pontificem legitimè provocari, ab ejus verò sententia nullam concedi appellationem: Summum enim Imperium penes eum esse constat, ad cujus Tribunal provocatur, Gelasius quippe in Epist. ad Faustum: *Ipsi, inquit, sunt Canones, qui appellationes totius Ecclesie apud huius Sedis examen voluere deferri, ab ipsa verò nusquam prorsus appellari sanxerunt.* Et in Epist. ad Episcopos Dardaniæ: *Ad illam, inquit, de qualibet Mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo est appellare permissus.* Vetera etiam eorum extant exempla, qui ad Summum

mum Pontificem appellarunt: Nam Pio I.
 Pontifice Marcion excommunicatus ab
 Episcopo suo in Ponto, Romam venit, ut
 à Romana Ecclesia absolveretur, Epiphan.
heres. 42. Idem fecerunt Fortunatus, & Fe-
 lix in Africa, qui à Cypriano depositi Ro-
 mam navigaverunt, atque ad Cornelium
 Papam appellaverunt, Cyprian. *lib. 1. Ep. 4.*
 Non diu post Basilides in Hispania depoi-
 situs ad Stephanum Pont. Max. appellavit.
 Athanasius quoque ab Orientalibus depo-
 situs ad Julium I. Pontificem appellavit, &
 ab eo restitutus est, teste Sozomeno, *lib. 1.*
cap. 4. Idem est de Chrysofomo à Theo-
 philo deposito, qui ad Innocentium I. ap-
 pellavit, Cyprian. *d. loc.*

Plura sunt in *Aurifod. nostr.* ex quibus
 colligitur, quod cum appellationes totius
 Ecclesiæ deferantur ad Papam, qui in ter-
 ris nullum habet Superiorem, manife-
 stumque sit, Concilium esse totam Eccle-
 siam repræsentativè, utique à Concilio ad
 Papam, non è converso, ne Schisma oria-
 tur, appellari fatendum est. Et ideò perpe-
 ram faciunt, qui à sententia Romani Pon-
 tificis ad futurum Concilium appellant, ut
 nonnullos Principes fecisse legitur, qui
 cum

cum Ferrariensi bello à Sixto Pont. Max. Anathematis interdicto prohiberentur bellum prosequi, à sententia Papæ de consilio Jurisconsultorum Collegii Paduani appellarunt ad Concilium proximè futurum, ne ipsi eo Anathemate ligarentur. Quare jure optimo Pius II. constitutione in Mantuana Synodo lata, appellationes, & provocationes à Summo Pontifice ad futurum Concilium inanes, schismaticas, & erroneas esse fancivit: Quis enim illud non ridiculum judicaverit, quod ad id appellatur, quod nusquam est, neque scitur, quando futurum sit? Pauperes à potentibus multipliciter opprimuntur, remanent impunita scelera, nutritur adversus primam Sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina, & Hierarchicus ordo confunditur, ut ait *Carrer. lib. 1. cap. 10. de potestat. Roman. Pont.* Plura vide *in Aurisodin nostr. verb. Appellatio.*

CAP.